

Công trình đ̣c bīt t̄ng nīm v̄ 11/9

Tác Giả: Tô̄ng H̄p

Thứ Ba, 20 Tháng 9 Năm 2011 08:13

Ḡn 3.000 n̄n nh̄n c̄a v̄ 11/9 đ̄c ghi danh t̄i khu t̄ng nīm Trung tâm Th̄ng m̄i Th̄ gīi i New York, nh̄ng không ph̄i theo th̄ t̄ b̄ng ch̄ cái thông th̄ng, mà theo m̄t cách đ̄c bīt h̄n r̄t nhīu.

Khu t̄ng nīm WTC, v̄ i Ground Zero là n̄i có hai h̄ n̄c ph̄n chīu, v̄ n là v̄ trí tr̄c đ̄y c̄a hai tòa tháp WTC. ̄nh: AP

Richard Ross đã ̄ trên chuȳn bay mang s̄ hīu 11 c̄a hãng hàng không American Airlines khi nó lao vào tòa tháp phía b̄c c̄a Trung tâm Th̄ng m̄i Th̄ gīi i (WTC), lúc 8h46 ngày 11/9/2001. Mũi c̄a chīc máy bay đâm vào t̄ng 96 c̄a tòa tháp, n̄i Stacey Sanders, b̄n thân nh̄t c̄a con gái ông, đang làm vīc.

Ông Ross, khi đó là m̄t t̄ v̄n viên 58 tūi và say mê nh̄ng ca khúc c̄a danh ca Frank Sinatra, v̄n là nḡi i luôn ch̄m tr̄ trong m̄i vīc và hay b̄ l̄ các chuȳn bay. Tuy nhiên, vào cái ngày đ̄nh m̄nh ̄y, ông đã đ̄c nh̄m chi tīt chuȳn bay lúc 7h45 t̄ Boston (bang Massachusetts) đi Los Angeles (bang California), đ̄ r̄i t̄i sân bay s̄m và th̄a nhīu th̄i gian.

Trong khi đó, v̄i mong mūn t̄o ̄n t̄ng t̄t ̄ n̄i làm vīc m̄i là m̄t công ty đ̄ch v̄ chuyên nghīp, cô Sanders, khi đó 25 tūi, đi làm s̄m và b̄t đ̄u ngày m̄i v̄i m̄t đ̄ án. Sander có

Công trình đc biết tng ni m v 11/9

Tác Giả: Tô ng H p

Thứ Ba, 20 Tháng 9 Năm 2011 08:13

---

m i quan h t t v i gia đnh nhà Ross, cô r t thân thi t v i nhà t v n 58 tu i. Tuy nhiên, h không ch đ i đ đ c g p nhau trong m t đ n k t bi k ch đ n v y, trong ngày mà n c M b t n công.

Tuy nhiên, t tu n t i, h s đ c "s ng" c nh nhau mãi mãi, gi ng nh nhi u n n nhân khác. T i trung tâm c a khu t ng ni m v 11/9 Ground Zero, quanh hai h n c ph n chi u đ c đào t i chính v trí c a hai tòa tháp đôi WTC tr c đây, s có 16 t m b ng b ng đ ng kh c tên c a 2.982 n n nhân c a v kh ng b 11/9/2001 và v đánh bom WTC năm 1993.

Mô ph ng m t h n c ph n chi u t i Ground Zero và nh ng t m b ng b ng đ ng ghi tên các n n nhân. Đ h a: Interiordesign

Nh ng nh ng ng i th c hi n vi c kh c tên không mu n các n n nhân đ c s p x p theo th t ch cái khô khan và l nh l o. S có khó khăn phát sinh, ví d nh tr ng h p có hai ng i mang tên Michael Francis Lynches ch ng h n, nh ng s th t là sai l m khi t o ra kho ng cách gi a nh ng cái tên mà l ra nên đ c đ t c nh nhau, ki n trúc s Michael Arad chia s .

Thay vào đó, Arad và các c ng s t m thi t l p m t h th ng c a "nh ng s li n k có ý nghĩa". Các n n nhân đ c nhóm l i theo các tiêu chí nh gia đnh, đ ng nghi p, nh ng gia đnh ng i c nh nhau trên các chuy n bay, hay ch đ n gi n là nh ng ng i xa l nh ng đã t giã cõi đ i tay trong tay khi c g ng thoát kh i th m k ch.

"Th t c m đ ng và ý nghĩa bi t bao khi nghĩ r ng h s đ c c c nh nhau theo cách y", *Teleg raph*

đ n l i Abigail Ross Goodman, cô con gái c a nhà t v n Ross nói. Còn John Vigiano, ng i m t hai con trai, lính c u h a John Jr. và c nh sát Joseph, nói: "Đi u đó có ý nghĩa r t l n lao."

Công trình đả c bi t t ng ni m v 11/9

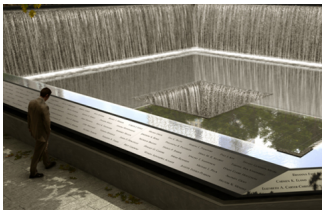
Tác Giả: Tô ng H p

Thứ Ba, 20 Tháng 9 Năm 2011 08:13

Trong khi đó, Denise Kelly, ng i có anh trai Daniel, ng i ch ng Ronald và đ a con nuôi 3 tu i David trên chuy n bay s hi u 11 c a American Airlines, xúc đ ng nói: "Đây là đ i u th c s quan tr ng đ i v i gia đ nh c a chúng tôi."

Nh ng ng i đ m nh n công vi c s p x p g n 3.000 cái tên là ki n trúc s Arad, nhà thi t k Jake Barton và nhà phân tích đ li u Jer Thorp, ng i phát tri n m t h th ng thu t toán máy tính đ c thi t k riêng, có kh năng gi i quy t nh ng b b ng danh sách chi ti t m t cách đ y c m xúc

M t ph i c nh khác mô t các b ng tên sau khi đ c s p x p hoàn ch nh. Đ h a: Blprnt

"Đây là m t công vi c x a nay ch a t ng có", Thorp nói. "Tôi đã không dám ch c r ng nó có th di n ra trôi ch y, và th c t là nhi u nhà khoa h c máy tính t ch i tham gia." Sau khi giành chi n th ng trong cu c thi đ thi t k khu t ng ni m vào năm 2004, ki n trúc s Arad nói: "S p x p tên c a các n n nhân theo các m i quan h c a h th c s là m t công vi c quá tham v ng."

Nh ng n c b c đ u c a Arad và các c ng s giúp h có đ c s x p s p c a kho ng 1.200 cái tên. "Chúng tôi m t m t năm đ xoay s v i nh ng cái tên này", Arad k . "Có m t nguy c rõ ràng: đ i u gì s x y ra n u chúng tôi ch có th s p x p đ c m t n a trong s 3.000 cái tên c a các n n nhân."

V i m t h n c ph n chi u trong khu Ground Zero, h th ng thu t toán máy tính c a Thorp cho phép anh đ a các cái tên t trái qua ph i, t trên xu ng d i, và theo dõi xem có bao nhiêu yêu c u truy v n mà h đã gi i quy t đ c. Trong tr ng h p ph ng pháp này không thu đ c k t qu nh mong mu n, các thành viên khác c a nhóm s ti n hành công vi c h n c còn i m t cách th công.

"Chúng tôi in tên c a các n n nhân v i cùng t l lên nh ng t m th , có kèm theo các thông tin khác c a h ", Arad chia s . "N u không có truy v n nào đ c đáp ng th a đáng, chúng tôi s c g ng x p các n n nhân theo tiêu chí đ ng nghi p ho c h hàng. Trong hàng tháng tr i, chúng tôi đã có hàng trăm và hàng trăm chi c th trên nh ng cu n gi y dài đ c ghim lên t ng. Đó là m t ph ng pháp v a theo ki u công ngh cao, l i v a r t th công."

Nh ng r i cu i cùng công s c c a nhóm đã đ c đ n đáp x ng đáng. "Chúng tôi đã có th đáp ng m i truy v n và tìm ra m t tr t t phù h p cho t t c nh ng cái tên", ki n trúc s Arad h h i nói.

Các n n nhân đ c s p x p c nh v ho c ch ng, sau đó đ c đ t trong nh ng nhóm l n h n g m: nh ng ng i có m t trên 4 chuy n bay hôm 11/9/2001, nh ng ng i trong hai tòa tháp đôi, nh ng ng i làm vi c ở L u Năm Góc, các nhân viên c u h kh n c p và cu i cùng là các n n nhân c a v đánh bom WTC vào năm 1993.

Jer Thorp và m t b n v tr c quan hóa các d li u. nh: Mixingreality

Nh ng đó ch a ph i là đo n k t cho công vi c c a Arad và các c ng s . "Chúng tôi không th ch đ n gi n có nh ng nhóm tên, v i nh ng đo n ng t quăng t cao xu ng th p", nhà thi t k Barton nói. "M i cái tên c n đ c đ t trong m t v trí riêng bi t v i nh ng kho ng không xung quanh nó, vì công trình cũng c n ph i có giá tr t o hình. Nh ng cái tên c n ph i đ c đ ch chuy n m t l n n a."

"Đó là m t th thách giàu c m xúc", Arad nói. Trong khi đó, nhà phân tích d li u Thorp cho

Công trình đ̣c bīt t̄ng nīm v̄ 11/9

Tác Giả: Tô̄ng H̄p

Thứ Ba, 20 Tháng 9 Năm 2011 08:13

---

bīt: "Tôi không nghĩ r̄ng m̄i nḡi có th̄ t̄ng chūn b̄ cho vīc nhìn th̄y tên c̄a các n̄n nhân đ̄c s̄p x̄p nh̄ v̄y, kèm theo nh̄ng câu chuȳn v̄ h̄. B̄n thân tôi cũng ch̄a t̄ng t̄ng ra n̄i."

K̄t qū lao đ̄ng v̄t v̄ c̄a Arad và các c̄ng s̄ s̄ đ̄c ra m̄t vào ch̄ nh̄t t̄i, ngày 11/9/2001, tròn 10 năm v̄ kh̄ng b̄ t̄i t̄ nh̄t trong l̄ch s̄ n̄c M̄. Đó là m̄t món quà th̄c s̄ ý nghĩa dành t̄ng nh̄ng n̄n nhân đã b̄ c̄p đi m̄ng s̄ng trong ngày đen t̄i nh̄t c̄a n̄c M̄.

S̄ s̄p x̄p t̄ m̄ và công phu c̄a h̄ còn giúp ch̄ ra m̄t chūi các m̄i quan h̄ con nḡi b̄ m̄t đ̄ trong s̄ h̄n lōn 10 năm v̄ tr̄c. "Thōt nhìn thì nh̄ng cái tên có v̄ đ̄c đ̄t m̄t cách nḡu nhiên, nh̄ng k̄ th̄c th̄ t̄ c̄a chúng đ̄c xây đ̄ng m̄t cách c̄n th̄n", kīn trúc s̄ Arad nói. "Quy mô c̄a công trình giúp nḡi xem hình dung ra s̄ l̄ng ḡn 3.000 n̄n nhân l̄n t̄i m̄c nào. Nh̄ng ngoài ra, khi b̄n nhìn vào vīc các n̄n nhân đ̄c c̄ nh̄ nhau, và nghe nh̄ng câu chuȳn v̄ s̄ m̄t mát c̄a t̄ng cá nhân, r̄i b̄n s̄ b̄t đ̄u hīu đ̄i u gì là th̄c s̄ ý nghĩa đ̄i v̄i con nḡi."

(Hà Giang)

Nh̄ng hình ̄nh đáng nh̄ v̄ ngày 11/9

T̄p chí Life t̄p h̄p nh̄ng hình ̄nh v̄ s̄ kīn đã làm thay đ̄i c̄ th̄ gīi - v̄ kh̄ng b̄ 11/9 cách đây m̄t th̄p k̄.

Công trình đ̣c bīt t̄ng nīm v̄ 11/9

Tác Giả: Tô̄ng H̄p

Thứ Ba, 20 Tháng 9 Năm 2011 08:13

Khu Lower Manhattan ở New York, M, chìm trong khói khi tòa tháp phía b̄c đ̄a Trung tâm Thương m̄ i Qūc t̄ (WTC) b̄ s̄p xūng ngày 11/9/2001. ̄nh: AP.

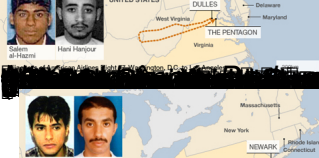
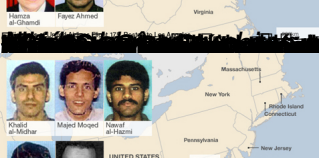

Các nhân ch̄ng đ̄ng nhìn ̄a thiêu đ̄t nh̄ng tòa nhà bên đ̄nh WTC sau khi kh̄ng b̄ lao máy bay ch̄ khách vào đây. Nh̄ng hình ̄nh th̄ng th̄ y ở New York nh̄ng ̄ i đi xe đ̄p, đi b̄, cây đ̄i, bīn đ̄ng đ̄c đ̄t đ̄nh đ̄nh t̄ng nh̄ đ̄ i đ̄a nḡc trong b̄c đ̄nh này. ̄nh: Getty Images.

Kh̄ng b̄ c̄p hai máy bay đ̄m vào WTC khīn khōng 2.800 nḡ i thīt m̄ng. ̄nh: Getty Images.

Công trình đ̣c bīt t̄ng nīm v̄ 11/9

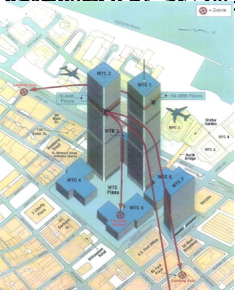
Tác Giả: Tô̄ng H̄p
Thứ Ba, 20 Tháng 9 Năm 2011 08:13

tr̄nh và đ̄c bīt t̄ng nīm v̄ 11/9. Ngày 11/9/2001, t̄ng Hoa Kỳ đã xảy ra vụ tấn công khủng bố tại World Trade Center (WTC) ở New York.

th̄ 11/9. Sau WTC, các WTC, 5 WTC, 6 WTC, 7 WTC và 8 WTC (WTC 7 và 8) là các nh̄ t̄ trung tâm tài chính và thương mại.

th̄ 11/9. Sau WTC, các WTC, 5 WTC, 6 WTC, 7 WTC và 8 WTC (WTC 7 và 8) là các nh̄ t̄ trung tâm tài chính và thương mại.

th̄ 11/9. Sau WTC, các WTC, 5 WTC, 6 WTC, 7 WTC và 8 WTC (WTC 7 và 8) là các nh̄ t̄ trung tâm tài chính và thương mại.

Công trình đ̄c bīt t̄ng nīm v̄ 11/9. Ngày 11/9/2001, t̄ng Hoa Kỳ đã xảy ra vụ tấn công khủng bố tại World Trade Center (WTC) ở New York.

Ngày 11/9/2001, t̄ng Hoa Kỳ đã xảy ra vụ tấn công khủng bố tại World Trade Center (WTC) ở New York.